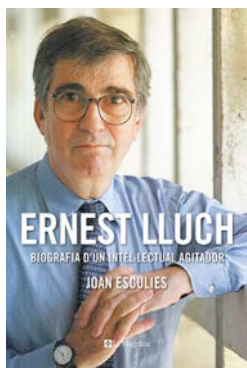

la mirada
GUSTAU MUÑOZ

Joan Esculies s'endinsa en un volum autobiogràfic en una figura referencial de la política i les ciències socials de les darreres dècades, el català Ernest Lluch, polític i intel·lectual polièdric, amb una gran vinculació al País Valencià, que apostava pel diàleg i l'entesa i per fer d'Espanya un Estat veritablement plurinacional.

Temps de diàleg, temps de conflicte: Ernest Lluch i les Espanyes

Ernest Lluch.
Biografia d'un
intel·lectual agitador

JOAN ESCULIES

La Magrana
Barcelona, 2018

La biografia d'Ernest Lluch que ha publicat recentment Joan Esculies (*Ernest Lluch. Biografia d'un intel·lectual agitador*, La Magrana) dona molt de joc. Resulta difícil comprimir en un comentari breu la multitud de suggestions que provoca. Lluch polièdric: els anys de formació humana, acadèmica i política a Barcelona, el període intens i decisiu a València, el temps de política en primera línia i de govern a Madrid, l'apassionada intervenció en l'escenari basc. Els darrers anys, asserenats, reflexius, amb aportacions substancials a la comprensió de la qüestió de les Espanyes —el problema espanyol— i amb propostes de superació d'un conflicte secular. Una maduresa d'idees i de tarannà que podria haver donat fruits importants, especialment en el període tan convuls que hem viscut i que vivim encara. Però una mà insensata, perversa, posà fi a la seua vida un malaurat 23 de novembre l'any 2000.

Lluch era moltes coses: economista, historiador, polític. I un gran tafaner, en el millor sentit de la paraula, dotat d'una insadollable curiositat intel·lectual i d'un gust innat per la recerca erudita.

Estava ben assabentat dels corrents d'idees, dels debats culturals contemporanis, de la marxa de la política en diversos països, dels determinants històrics dels conflictes, i volia ser-hi, volia intervenir-hi. Res més allunyat de l'intel·lectual isolat en la famosa torre d'ivori. Com diu Joan Esculies, un agitador, en el sentit d'agitador d'idees, de consciències, d'instigador del compromís concret i de la participació social i política.

En aquesta biografia s'explica un episodi que em sembla molt significatiu: la reeixida intervenció d'Ernest Lluch al segon Col·loqui Catalunya-Castella, que es va dur a terme el setembre de 1965 al *cigarral* (la finca) que tenia l'arquitecte Fernando Chueca Goitia a Toledo. El contingut del col·loqui i de la intervenció de Lluch va ser reportat per Maurici Serrahima als seus dietaris. I ha estat àmpliament comentat també per Jordi Amat (al llibre *Els "Col·loquis Cataluïa-Castella", 1964-1971. Debat sobre el model territorial de l'Espanya democràtica*, PAM, 2010), que descriu l'origen i el context de tot plegat, així com el descabdellament d'altres col·loquis similars. El cas és que davant grans patums de

teatre

Francesc Foguet analitza l'adaptació per al TNC de 'La Niña Gorda' de Rusiñol

televisió

Toni de la Torre repassa els moments més significatius de la ficció televisiva de 2018

literatura

Pere Antoni Pons entrevista Gerald Martin, biògraf de García Márquez i Vargas Llosa

la cultura liberal espanyola —Paulino Garragorri, Aranguren, Díez del Corral, Tierno Galván, J.A. Maravall, Ridruejo, García Sabell, el mateix Chueca, etc.—, el jove Lluch, que hi substituïa l'economista Joan Sardà, va explicar... el dèficit fiscal de Catalunya! La diferència entre el que s'hi recaptava i el que tornava era tan gran (un 45%) que Catalunya “no pot disposar d'uns serveis adequats per a la complicació i la complexitat de la vida econòmica i social que té”. No sé de què em sona, això...

A la vista d'aquestes afirmacions, algunes de les patums castelles presents al col·loqui es varen mostrar sorpreses i escèptiques. S'havia passat de la boira literària i dels bons desitjos dialògics a la realitat: a una realitat molt concreta, arran de terra i prolongada en el temps.

Res de nou sota el sol, doncs. La cosa ve de molt lluny. Lluch va impressionar per l'eloqüència i la precisió, i la capacitat de rèplica, a uns i altres, especialment a Tierno Galván i als catalans com Marià Manent o Maurici Serrahima que hi assistien.

Per cert, un destacat deixeble valencià de Lluch, Vicent Soler, també va fer, fa ja uns quants anys, aquest tipus de càlculs i plantejaments en un article que es va publicar als setanta a la revista *Arguments*. Avui, com a conseller del Govern del Botànic, li toca tornar a fer-los i batallar políticament per recuperar una mica del dèficit fiscal estructural de l'economia valenciana, que tampoc permet atendre com cal les necessitats i “la complexitat de la vida econòmica i social que té” el País Valencià.

Ha plogut molt d'ençà d'aquells col·loquis benintencionats. On suraven prejudicis, reticències i bones paraules, però sobretot, vist des d'ara, voluntat d'entesa i de diàleg. Eren altres temps. Com hem pogut comprovar a bastament, la voluntat d'entesa i de diàleg s'acabà amb la famosa sentència del Tribunal Constitucional que desarborà un Estatut de Catalunya votat en refe-

DAVID FREIXAS / RBA

rèndum i aprovat per les Corts espanyoles. Algú va encendre el polvorí, algú va posar grans bastons a les rodes, algú va llançar un sac ple de sorra al mecanisme... digueu-li com vulgueu.

Lluch va prosseguir, encertant o errant, per la via de la proposta i del diàleg, fins al final. Era l'aposta *austriacista* per un Estat compost, plurinacional. En una línia que, ves per on, qui més clarament va definir fou Dionísio Ridruejo en un article publicat a *Les Temps Modernes* el 1959: “Espanya, al meu entendre, només pot ser una associació de nacions autònomes agrupades en un Estat supranacional”.

De moment, i fins qui sap quan, impossible.

LA CRISI COM A TRIOMF DEL CAPITALISME
Anàlisi del passat i perspectives marxistes

JOSEP FONTANA
Presentació: ANTONI LLUCH

34

LA CRISI COM A TRIOMF DEL CAPITALISME
de JOSEP FONTANA

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual en
www.tresiquatre.cat